

El crimen perfecto - Jean Baudrillard

A còpia d'analitzar-lo i de reproduir-lo, el món ha deixat de ser real. Aquesta frase podria servir de resum d'*El crimen perfecto*, l'últim llibre de Jean Baudrillard, un dels filòsofs actuals més dotats per a la reflexió i la fantasia. El crim que anuncia el títol és precisament l'assassinat de la realitat, les proves del qual omplen amb profusió tot el llibre. El cadàver no s'ha trobat enlloc. El mòbil, ningú el sap. L'assassí? Un confús «nosaltres» que el lector acaba deduint que es refereix a la societat occidental avançada. «Nosaltres» no inclou la major part dels habitants del planeta, entre ells els de Bòsnia-Hercegovina, que formen part dels «altres».

L'argument del llibre és versemblant, tot i que indubtablement generalista. L'autor evita els exemples i es limita a utilitzar paraules abstractes per formar enunciats sobre els quals enfilarse per continuar construint el discurs, i així successivament. D'exemples, d'altra banda, no en calen. «Nosaltres» -televidents de l'era del zàping, cibernetes, usuaris de la realitat virtual i de la intel·ligència artificial- tenim prou dubtes sobre la realitat, i la relació de complicitat i sobreentesos que estableix Baudrillard amb el lector és suficient. De vegades utilitza les paraules com els antics sofistes, expremet-les al límit del sentit, formant metàfores que, convenientment solidificades, li permetin grimpar fins al capdamunt del simulacre. Però, tot i que de tant en tant fa trampa, la prosa de Baudrillard és sòlida, i les inusuals combinacions semàntiques que practica l'acosten al domini de la poesia. En favor seu cal afegir que no desempolssa l'argot filosòfic del batxillerat (ésser, immanència, ontologia, tot allò). I malgrat aquest llenguatge -o potser a causa d'aquest llenguatge- aquest és un llibre de filosofia, és a dir un exercici titànic de repensar, de reinventar el món, i no de sociologia comentada. La hipòtesi de Baudrillard no s'exposa de manera progressiva, com ho solen fer els discursos crítics, proselitistes, concloents, sinó que gira en espiral ascendent al voltant d'ella mateixa: cadascun dels capítols funciona com a banc de proves on experimentar la desaparició del real.

A *El crimen perfecto*, el filòsof francès ha reciclat tots els temes que havien protagonitzat els llibres anteriors i els ha integrat en un nivell major d'abstracció. L'altre, el mal, la seducció, l'esquerra, el simulacre, la guerra del Golf, els mèdia són manifestacions diverses del leitmotiv principal: l'assassinat de la realitat. El signe és l'encarregat d'ocultar alhora la realitat i l'assassinat. Qui no s'adona d'aquesta operació, és a dir, del grau d'irrealitat que ens envolta, no viu o, el que és pitjor, és obtús sense pal·liatius: «La intel·ligència no és altra cosa que el pressentiment de la il·lusió universal».

Al primer capítol, Baudrillard afirma que la realitat és una gossa, ja que se sotmet a totes les hipòtesis. Al final del llibre es corregeix: potser la realitat és una esfínx, concretament l'esfínx de Gizah, que cau a trossos.

Cada nou text d'aquest autor és un nou univers d'on es poden extreure tota mena de crosses i desil·lusions. No hi ha res que quedi fora del crim perfecte. Una glossa de tot el llibre, una crítica absoluta, contribuiria a reproduir-lo i, per tant, a desrealitzar-lo. Com que no hi ha res més lluny de la meua intenció, em centraré en la part que versa sobre l'art i els mèdia.

Per Baudrillard, l'antecedent dels *reality-shows* que ens sotgen des de qualsevol canal són els *ready-mades*. De la mateixa manera que Marcel Duchamp, extraient qualsevol objecte del seu context i de la seva funció, el fa accedir al regne de l'art, actualment qualsevol fet o individu, extret del seu context, pot accedir al regne de la informació. Cada ciutadà és convidat a presentar-se tal com és i a interpretar la seva vida en directe a la pantalla, amb els resultats que tots coneixem: ambigüitat tecnològica, banalitat reproduïda, hiperrealitat paradoxal. L'art i la informació no es conformen de ser vistes per l'espectador, sinó que integren l'espectador al seu si, se l'enduen a l'altre costat de la frontera, amb la qual cosa desapareix la frontera: la promoció de tots els instants posa fi a la realitat. Tots ens hem convertit en *ready-made*, en museus vivents, en clons reproduïts per alta definició a major estupefacció mediàtica i estètica. La realitat -i nosaltres amb ella- es destrueix per excés d'objectivitat.

Davant aquest estat de coses, és inevitable recórrer a Andy Warhol, l'home que va reflectir amb tanta precisió la insignificança de les seves imatges, de la seva vida i miracles, en la insignificança del seu discurs. Warhol és un enigma perquè es va oferir en una transparència total, i per tant no es deixa naturalitzar pel discurs crític o estètic. És un enigma, en definitiva, perquè mai es podrà descobrir d'ell res més que el que ell va dir. Warhol, el fetitxista radical, l'home que no desitjava ni enunciar, va ser qui va anihilar l'artista i l'acte creador. Warhol no forma part de la història de l'art, sinó de la història del món. Warhol, diu Baudrillard, és un mutant.

Alguns enunciats del llibre poden impressionar les ments sensibles, com ara el que identifica l'objecte i el subjecte. Davant les convulsions que pot convocar Baudrillard, un ús conseqüent de la defensa pròpia per part del lector pot ser recordar la coneguda afirmació de Jorge Luis Borges: la filosofia és una branca de la literatura fantàstica. Ara bé, són tants els filòsofs que citen Borges -Baudrillard al capdavant- que es pot començar a dubtar si no és la literatura fantàstica la que conforma una branca, i no pas certament la menys interessant, de la filosofia. En última instància, com diu Baudrillard, «de totes les formes imaginàries, la creença en la realitat és la més baixa i trivial».